

บันทึก ๒๐ ตอนนี ได้จากการตีความหนังสือ [The Heart of Higher Education : A Call to Renewal](#) เขียนโดยผู้มีชื่อเสียง ๒ ท่านคือ [Parker J. Palmer](#) และ [Arthur Zajonc](#)

ซึ่งเมื่อผมอ่านคร่าวๆ แล้ว ก็บอกตัวเองว่า นี่คือข้อเสนอสู่การเรียนรู้เพื่อเป็นคนเต็มคน ที่มี “

พลังสาม

” เข้มแข็ง คือ สมองใจ และวิญญาณ (head, heart, spirit) หรือพูดด้วยคำที่ฮิตในปัจจุบันคือ การเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงจากภายในตน(Transformative Learning)

แม้ว่าหนังสือเล่มนี้จะเน้นเสนอการเปลี่ยนแปลงในระดับอุดมศึกษา แต่ผมมีความเชื่อว่าจะต้องใช้กับการศึกษาทุกระดับ รวมทั้งการศึกษาตลอดชีวิต และตัวผมเองก็ต้องนำมาใช้ฝึกปฏิบัติเองด้วย

ผมตั้งเป้าหมายในการอ่านและตีความหนังสือเล่มนี้ ออกบันทึกลง บล็อก ชุต เรียนรู้บูรณาการพลังสาม ว่า ต้องการเจาะหาแนวทางทำให้จิตปัญญาศึกษาเข้าสู่การศึกษากระแสหลักเพื่อให้คนไทยมีทักษะ

จิตตภาวนา

บูรณาการอยู่ในทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ เป็นส่วนหนึ่งของ

ทักษะชีวิต

การเรียนรู้บูรณาการ (สมองใจ และวิญญาณ) พัฒนา ๓ ด้านไปพร้อมๆ กัน และส่งเสริมเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ในภาษาอังกฤษเรียกว่า Integrative Learning ในบางที่เรียกว่า Transformative Learning ซึ่งแปลเป็นไทยได้ ๒ แบบ ว่า (๑) การเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงระดับรากฐาน คือเปลี่ยนจากติดสัญญาตณาสัตว์ เป็นมีจิตใจสูง ซึ่งมนุษย์ทุกคนบรรลุได้ บรรลุได้ในฐานะบุคคลทางโลก ไม่ต้องเข้าวัด หรือไม่ต้องบวช (๒) เป็นการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง หรือองกามภายในตน ตรงกันข้ามกับการเรียนรู้แบบรับถ่ายทอดความรู้มาจากภายนอก

ผมได้ตีความเขียนบันทึกจากบทหลักในหนังสือจบแล้ว แต่ยังมีส่วนเพิ่มเติม เพื่อบอกวิธีปฏิบัติอีกหลายตอน ที่ผมคิดว่ามีประโยชน์ต่ออาจารย์ที่ต้องการจัดการเรียนรู้แบบ Integrative/Transformative Learning อย่างจริงจัง

บันทึกตอนที่ ๑๑ นี้ ตีความจากส่วนหนึ่งของ Appendix A : In the Classroom เขียนโดย Alma G. Blount, Director, Hart Leadership Program, Terry Sanford Institute of Public Policy, Duke University เล่าเรื่อง SOL ([Service Opportunities in Leadership](#)) ของโครงการ [Hart Leadership Program](#) เป็นโครงการสำหรับ นศ. ระดับปริญญาตรี ที่ นศ. ที่ได้รับคัดเลือกออกไปทำโครงการในภาคฤดูร้อน ในชุมชน แล้วกลับมาเสนอในมหาวิทยาลัยในภาคเรียนฤดูใบไม้ร่วง แต่ก่อนหน้านั้น นศ. ต้องลงเรียนรายวิชา [Border Crossing : Leadership Value Conflicts, and Public Life](#)

เสียก่อน โปรดอ่านรายละเอียดของ course syllabus นะครับ จะเห็นวิธีปฏิบัติ เขาเรียกว่าเป็นวิชาเตรียมความพร้อมสู่กิจกรรมเรียนรู้ด้วย research – service

Hart Leadership Program นี้ เราทำมา ๒๕ ปีแล้ว

นี่คือตัวอย่างการออกแบบการเรียนรู้ที่พิเศษสุดสำหรับพัฒนาคนให้ครบด้าน หรือการเรียนรู้บูรณาการ และสำหรับให้เกิด Transformative Learning คือองงามจากภายในตน จากการปฏิบัติด้วยตนเอง โดยมหาวิทยาลัยจัดระบบสนับสนุน

จะเห็นว่า สถาบันนโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยดุ๊กจัดระบบสนับสนุนศ. ของตนให้เกิด Transformative Learning โดยจัดให้มีโครงการ SOL ผนวกกับรายวิชา Border Crossing

วิธีการจัดการเรียนรู้นี้ เปรียบเสมือน 4 in 1 คือกิจกรรมเดียว ให้ผลงาน ๔ ด้าน คือ (๑) ด้านการผลิตบัณฑิต (๒) ด้านการให้บริการสังคม (๓) ด้านการวิจัย และ (๔) ด้าน internationalization

ผมจะเล่าลงรายละเอียดมากขึ้น เพราะโครงการนี้น่าทำมาก

โครงการ SOL

โครงการ SOL รับสมัครคัดเลือก นศ. เข้าร่วมโครงการ มีการแข่งขันสูงมาก นศ. ที่มีสิทธิ์สมัครเป็น นศ. ชั้นปี ๑ - ๓ โดยจะเรียนวิชาเอกใดก็ได้ ดำเนินการมาตั้งแต่ปี ๒๕๔๐ เราเรียก นศ. ที่ได้เข้าโครงการว่า SOLster(ผู้นำอาสา)

ในช่วง ๑๕ ปี ที่ผ่านมา ผู้นำอาสาเหล่านี้เดินทางไปประเทศในแถบอเมริกากลาง ยุโรปตะวันออก แอฟริกาใต้ รวมทั้งในเมืองต่างๆ ในสหรัฐอเมริกา เพื่อไปทำโครงการพัฒนาชุมชน เช่น โครงการ microlending, บริการผู้ลี้ภัย, โครงการพัฒนาบริการสุขภาพ, โครงการพัฒนาเยาวชน เป็นต้น

นศ. ผู้นำอาสาเหล่านี้ต้องมีสถาบันเจ้าภาพ ในประเทศหรือเมืองที่ไปทำโครงการ และมีอาจารย์ที่ปรึกษา (mentor) ของมหาวิทยาลัย ดุ๊กโดยมีเป้าหมายว่า จะเกิดความสัมพันธ์กับสถาบันเจ้าภาพ ชุมชนที่ไปทำโครงการ และกับ mentor เป็นความสัมพันธ์ระยะยาว หรือตลอดชีวิต (อ่านถึงตรงนี้ ผมนึกถึง [โครงการเยาวชน ของมูลนิธิรางวัลสมเด็จเจ้าฟ้ามหิดล](#))

นศ. ยกร่างข้อเสนอโครงการวิจัย ที่จะทำระยะยาว ระบุโจทย์วิจัย และวิธีดำเนินการวิจัย และนำเสนอผลข้อค้นพบ แล้วไปดำเนินการในช่วงปิดภาคฤดูร้อน มีการจัดบันทึกเหตุการณ์ที่ไปพบเห็น และสิ่งที่ได้เรียนรู้ ตามโครงการที่กำหนดไว้ ทั้งในด้านสาระ และเชิงกระบวนการวิจัย เมื่อจบเวลาภาคฤดูร้อน นศ. ผู้นำอาสา ส่งมอบผลงานของโครงการ (ซึ่งมักต้องทำต่อเนื่อง) ให้แก่ภาคีหุ้นส่วนในพื้นที่

เมื่อ นศ. ผู้นำอาสา กลับมามหาวิทยาลัยในภาคเรียนฤดูใบไม้ผลิ ก็จะเข้าร่วมนำเสนอผลงาน ในการสัมมนานโยบายสาธารณะ เพื่อให้ นศ. ได้ฝึกบูรณาการสิ่งที่ตนได้เรียนมาในช่วงฤดูร้อน เข้ากับทฤษฎีหรือหลักการด้านการเมือง นโยบาย และภาวะผู้นำ

นศ. ผู้นำอาสา ต้องทำเอกสารรายงานผลการค้นคว้าประเด็นทางสังคม โดยมี ๖ ส่วน ดังนี้

๑. เรียงความ ในหัวข้อเชิงนโยบาย ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่ทำในภาคฤดูร้อน เพื่อสะท้อนสิ่งที่ได้เรียนรู้ จากประสบการณ์ตรงของตนเอง
๒. ผลการสัมภาษณ์ผู้ปฏิบัติงานระดับล่าง ในงานตามหัวข้อในเรียงความในข้อ ๑ เพื่อสะท้อนว่า ผู้ปฏิบัติงานจริงมีความเห็น ความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับเรื่องนั้นอย่างไร สอดคล้องหรือแตกต่างจากที่ นศ. อ่านจากตำราหรือแหล่งความรู้แหล่งอื่นอย่างไร
๓. เขียนบันทึกเชิงนโยบาย ว่าในหัวข้อเชิงนโยบายนั้น มีทางเลือกที่แตกต่างกันกี่ทางเลือก แต่ละทางเลือกมีจุดแข็งจุดอ่อนอย่างไร และ นศ. เห็นว่าทางเลือกใดเหมาะสมที่สุด เพราะอะไร
๔. เขียนข้อสรุปเชิงวิเคราะห์ นำเสนอข้อเสนอแนะ ว่าต้องการภาวะผู้นำทางการเมืองอย่างไร เพื่อดำเนินการตามข้อเสนอแนะของตน ให้ประสบความสำเร็จ
๕. นำเสนอรายงานตาม ๔ ข้อข้างบนต่อชั้นเรียน เพื่อตอบข้อซักถามและรับฟังข้อคิดเห็น ข้อโต้แย้ง หรือข้อเสนอแนะ อย่างกว้างขวาง สำหรับนำไปปรับปรุงเอกสารรายงาน
๖. ส่งรายงาน เพื่อให้อาจารย์ให้คะแนน

รายวิชา Border Crossing : Leadership, Value Conflicts, and Public Life

นศ. ที่จะสมัครเข้าโครงการ SOL ต้องเรียนวิชานี้เสียก่อน เพื่อเตรียมความพร้อมไปเผชิญชีวิตและการทำงานในสภาพสังคมและวัฒนธรรมที่ตนไม่คุ้นเคย และเพื่อเตรียมพื้นฐานความรู้ในการทำวิจัยในชุมชน ในโครงการ SOL หรือในโครงการservice learning โครงการอื่น เพื่อให้เข้าใจความซับซ้อนของการทำงานรับใช้สาธารณะ

นศ. จะได้เรียนรู้ทั้งเนื้อหาเชิงทฤษฎี และทักษะในการใคร่ครวญไตร่ตรองอย่างเข้มข้น (critical reflection skills) สำหรับใช้เป็นเครื่องมือในการทำงานวิจัย (และพัฒนา) ร่วมกับองค์กรชุมชน

ผมตีความว่า reflection skills ก็คือทักษะการทำ [AAR](#) รวมทั้งทักษะในการทำหน้าที่เป็น “คุณอำนวย” ของกระบวนการ AAR นั่นเอง

โปรดอ่าน [course syllabus](#) ของวิชานี้เอาเองนะครับ ผมขอเชิญชวนให้อาจารย์มหาวิทยาลัยอ่าน เพื่อเรียนรู้วิธีใช้ เอกสารรายละเอียดของรายวิชาสื่อสารกับ นศ. อย่างมีคุณภาพ

หลังจากเขียนบันทึกนี้ ๒ เดือน กลับมาอ่านบทวนใหม่ ผมนึกถึง [วิชาการสายรับใช้สังคม](#)

วิจารณ์ พานิช

๘ ก.พ. ๕๖ ปรับปรุง ๕ เม.ย. ๕๖

โครงการพัฒนาผู้นำหัวใจรับใช้สังคม

เขียนโดย ม.ล.ชาญโชติ ชมพูนุท

วันพฤหัสบดีที่ 27 มิถุนายน 2013 เวลา 00:00 น. -

คัดลอกจาก <http://www.gotoknow.org/posts/540554>